

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

1 (8)

Datum
2025-01-07

Diarienummer
8596-2024

Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över betänkandet Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64), Fö2024/01550.

Er beteckning: Fö2024/01550

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten välkomnar avsikten med CER-direktivet att kravställa på en lägsta nivå för att stärka motståndskraft inom vitala samhällsfunktioner i samhället och vidare i Europeiska unionen.

Länsstyrelsen Västerbotten avstyrker förslaget att utpekade länsstyrelser ska utöva tillsyn över andra länsstyrelser.

Länsstyrelsen Västerbotten är positiva till att det ställs krav gällande personssäkerhet kopplat till den samhällsviktiga verksamheten för kritiska verksamhetsutövare, men ser samtidigt utmaningar med en ny personssäkerhetsnivå vid sidan av säkerhetsskyddets nivåer för personssäkerhet.

Länsstyrelsen Västerbotten lämnar därutöver ytterligare kommentarer på utredningens förslag och bedömningar. Däribland efterfrågas en del förtydliganden av formuleringar och vägledande föreskrifter.

Länsstyrelsen Västerbotten vill också framhålla vikten av att arbeta målstyrt för att uppfylla kraven i regelverken och ha en systemsyn i verksamheten samt använda redan befintliga processer för att nå kraven. En lärande organisation är en viktig framgångsfaktor i arbetet. Länsstyrelsen uppmuntrar ett samarbete med MSB och tillsynsmyndigheterna för att uppnå ett motståndskraftigt samhälle.

Avsnitt 5.3.3 Undantag för åtgärder enligt andra regelverk med motsvarande verkan

Länsstyrelsen Västerbotten delar utredningens förslag och ser det som viktigt att regeringen ges möjlighet att i föreskrifter ange vilka bestämmelser om riskbedömning, åtgärder för motståndskraft, bakgrundskontroller och incidentrapportering som har motsvarande verkan. Ju tydligare det kan anges desto bättre så att det inte lämnas öppet för olika bedömningar.

Avsnitt 5.3.4 Undantag för brottsbekämpning och Sveriges säkerhet

Länsstyrelsen Västerbotten ser att hela den offentliga sektorn, utan undantag, borde omfattas av denna lag.

Länsstyrelsen Västerbotten anser vidare att det skulle underlätta tillämpningen och öka acceptansen för regelverket om samtliga aktörer omfattades av lagens tillämpningsområde.

Länsstyrelsen Västerbottens uppfattning är därför att undantag inte bör göras för myndigheter som till övervägande del bedriver säkerhetskänslig eller brottsbekämpande verksamhet. Även för det fall en verksamhetsutövare bedriver säkerhetskänslig verksamhet eller brottsbekämpning krävs god motståndskraft.

Föreslagna undantag för uppgiftsskyldigheter rörande uppgifter som omfattas av säkerhetsskyddslagen samt tillsynsmyndigheters begränsade undersökningsbefogenheter för sådana delar av områden, lokaler eller andra utrymmen där säkerhetskänslig verksamhet bedrivs, kan ses som tillräckligt kompenserande kontroller för att motverka att säkerhetskänslig verksamhet äventyras.

Avsnitt 6.2.1 Begreppen samhällsviktig tjänst kontra samhällsviktig verksamhet

Länsstyrelsen Västerbotten delar utredningens beskrivning av utmaningarna med likheterna och olikheterna mellan begreppen

samhällsviktig tjänst kontra samhällsviktig verksamhet och de otydligheter som detta skapar.

Länsstyrelsen Västerbotten instämmer med utredningens bedömning om behov av att se över direktivets koppling till det svenska beredskapssystemet och möjligheten till att ensa såväl begrepp som sektorer som träffas av olika regelverk. Utredningens bedömning är att detta bör göras i framtiden, Länsstyrelsen Västerbotten anser att detta bör genomföras innan lagstiftningen införs.

Avsnitt 8.1 Skyldigheter att genomföra riskbedömning

Länsstyrelsen Västerbotten instämmer i bedömningen att MSB bör meddela föreskrifter om riskbedömning för sektorn offentlig förvaltning. Länsstyrelsen Västerbotten vill framhålla vikten av att föreskrifterna om riskbedömning enligt CER-direktivet inte görs helt fristående utan tas fram i samklang med andra beskrivningar och föreskrifter om Riskbedömning såsom exempelvis MSB:s beskrivningar av risk- och sårbarhetsanalys (RSA), risk- och sårbarhetsbedömning (RSB) och säkerhetspolisens beskrivning av säkerhetsskyddsanalys med flera.

Avsnitt 8.2 Åtgärder för motståndskraft

Länsstyrelsen Västerbotten ser det som olyckligt att begreppen *tekniska, säkerhetsmässiga och organisatoriska åtgärder för att säkerställa sin motståndskraft* används.

Länsstyrelsen Västerbotten ser en stor risk för att detta skapar en begreppsförvirring jämfört med andra områden där tekniska och organisatoriska åtgärder utgör delmängder av säkerhetsåtgärder.

Exempelvis inom standardfamiljen ISO 27000:s definitioner kopplat till informationssäkerhet och dess tillhörande säkerhetsåtgärder inom ISO 27001 och 27002. Det vill säga att säkerhetsåtgärder för informationssäkerhet omfattar åtgärder inom det organisatoriska, personrelaterade, tekniska och fysiska säkerhetsområdet. Definitioner som redan används inom både privat och offentlig sektor sedan lång tid.

Ett tydligare ensande av begreppen hade varit att föredra, men det kan troligtvis hanteras genom ytterligare förtydliganden av innebörder i framtida föreskrifter från tillsynsmyndigheterna.

Utredningen menar att det inte är möjligt att i lag föreskriva att standarder ska beaktas, men att använda ensade begrepp vore ett led i att följa direktivets artikel 16:s innebörd om att *medlemsstaterna ska, när det är användbart och utan att föreskriva eller gynna användningen av viss teknik, uppmuntra användningen av europeiska och internationellt erkända standarder.*

Avsnitt 8.3 Incidentrapportering

Kritiska verksamhetsutövare ska utan onödigt dröjsmål rapportera incidenter som medför eller kan medföra en betydande störning i tillhandhållandet av samhällsviktiga tjänster.

För att klargöra begreppet *kan medföra* konstaterar utredningen att *det krävs att incidenten potentiellt kan medföra en störning i den samhällsviktiga tjänsten, dvs. det måste finnas viss sannolikhet för att en störning kan inträffa.*

Länsstyrelsen Västerbotten ser det som viktigt att begreppet *kan medföra* förtydligas så långt det är möjligt i framtida föreskrifter för att undvika skillnader i tolkning bland tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare

Avsnitt 9 Bakgrundskontroll

Avsnitt 9.3.1 Utgångspunkter för utredningens förslag

Länsstyrelsen Västerbotten hade gärna sett en bedömning i utredningen beträffande personer som är placerade i säkerhetsklass och lyder under pågående säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen. Specifikt rörande de fall där dessa individers kontrollorsaker i vissa fall, till delar, skulle kunna likna de kriterier som definieras för befattningsanalysen enligt förslaget till lag och förordning om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare. Det vill säga hur verksamhetsutövarna ska beakta och hantera detta ur bland annat ett integritetsperspektiv utifrån överlappande kontroller.

Länsstyrelsen Västerbotten reflekterar också över att utredningen når fram till att det enbart bör vara en *begränsad* registerkontroll för att minimera ingreppet i den personliges integritet.

I utredningen framgår ett resonemang som tar upp att *lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare ska skydda betydelsefulla intressen, men enligt utredningens uppfattning når det*

inte upp till intresset för skyddet av Sveriges säkerhet. Utredningen skriver dock att det finns tungt vägande intressen av att en kritisk verksamhetsutövare tillhandahåller sin samhällsviktiga tjänst. Verksamhetsutövare bör därför ges verktyg som kan bidra till tjänstens tillhandahållande. Dessa intressen är starka nog för att motivera att skyddet för den personliga integriteten hos den som erbjuds arbete hos den kritiska verksamhetsutövaren får stå tillbaka i vissa fall. Vidare skriver utredningen att bakgrundskontroller enligt CER ska heller inte utformas mer ingripande än vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med kontrollen.

Utredningen når fram till att det är motiverbart med en begränsad registerkontroll.

Länsstyrelsen Västerbotten anser att med en begränsad registerkontroll så ges inte de kritiska verksamhetsutövarna de verktyg som kan vara viktiga för att säkerställa att de samhällsviktiga tjänsterna bemannas med lämpliga personer. Med en begränsad registerkontroll får inte kritiska verksamhetsutövare information från register som kan vara mycket relevant i bedömning av personer.

Avsnitt 9.3.3 Befattningsanalys utgör grunden för vilka som ska bakgrundskontrolleras

Bakgrundskontroll ska endast göras för befattningar som kan orsaka mer än ringa skada på den samhällsviktiga tjänsten. Utredningen konstaterar i kapitel 9.3.3 att det begrepp som ska användas är *ringa skada* och att det *ansluter till etablerad begreppsanvändning inom svensk rätt*. Länsstyrelsen Västerbotten förordar dock att begreppet förtydligas och exemplifieras ytterligare i framtida föreskrifter.

Avsnitt 10.3 Tillsynsmyndigheter i Sverige

Avsnitt 10.3.7 Offentlig förvaltning

Som framgår av utredningen så avstyrkte länsstyrelserna i tidigare remissyttrande avseende nya regler om cybersäkerhet (NIS2), att utpekade länsstyrelser ska utöva tillsyn över resterande länsstyrelser. Detta med motiveringen att länsstyrelserna har gemensam IT-drift och gemensamma strukturer för informationssäkerhet, utveckling och verksamhetsprocesser. Förslaget skulle därför innebära att länsstyrelserna utövade tillsyn över sig självt.

Exempelvis har Regeringskansliet genom regleringsbrev förordnat att länsstyrelserna ska ha en gemensam och effektiv IT-verksamhet. Länsstyrelserna har en överenskommelse som reglerar den gemensamma IT-verksamheten med Länsstyrelsen Västra Götaland som värdlänsstyrelse. Värdlänsstyrelsen ansvarar för länsstyrelsernas IT-säkerhet samt för att IT-miljön ges en ändamålsenlig, effektiv och enhetlig utformning.

Länsstyrelserna har dessutom en gemensam förvaltningsorganisation av verksamhetsområden som inkluderar gemensamma arbetsutskott, nätverk, processer, rutiner, projekt, resurser och system. Gemensamt arbete bedrivs dessutom inom respektive civilförvarsområde.

Jämfört med NIS2-direktivet är utredningens bedömning att *det inte föreligger samma problematik när det gäller CER-direktivet men att det mest lämpliga är att det är samma tillsynsmyndigheter som ansvarar för sektorn offentlig förvaltning enligt CER-direktivet som enligt utredningens förslag om NIS2-direktivets genomförande. Utredningen föreslår därför att om regeringen beslutar att en annan myndighet ska vara tillsynsmyndighet över länsstyrelserna enligt lagen om cybersäkerhet så ska den myndigheten även vara tillsynsmyndighet enligt lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare.*

Länsstyrelsen Västerbotten delar inte utredningens bedömning att det inte föreligger samma problematik utifrån de gemensamma strukturer som beskrivs ovan. De gemensamma strukturerna har en så pass stor påverkan på området att en korsvis tillsyn inom länsstyrelserna skulle orsaka intressekonflikter och riskera att myndigheternas oberoende ifrågasätts.

Avsnitt 11.5 Tillsynsmyndigheten ska i särskilda fall kunna avstå från att ingripa

Angående möjligheten för tillsynsmyndigheten att avstå från ingripande så hade Länsstyrelsen Västerbotten gärna sett att utredningen utvecklat resonemanget ytterligare kring vad som kan utgöra ringa överträdelser. I lagkommentaren anges om ringa och ursäktliga överträdelser att *[e]n ringa eller ursäktlig överträdelse skulle kunna föreligga om överträdelsen berott på någon omständighet som verksamhetsutövaren varken kunnat eller borde ha förutsett eller kunnat påverka*. Länsstyrelsen Västerbotten anser att en ringa

överträdelse till sin betydelse är en mindre överträdelse, inte en ofrivillig överträdelse.

Avsnitt 13.2 En ny sekretessbestämmelse för uppgift i incidentrapporter

Länsstyrelsen Västerbotten instämmer i bedömningen att det behövs en ny sekretessbestämmelse för att skydda uppgifter i incidentrapporter och att det bör vara ett omvänt skaderekvisit.

Avsnitt 13.16 En ny sekretessbestämmelse för uppgift i bakgrundkontroll

Länsstyrelsen i Västerbotten är positiva till en bestämmelse för sekretess för bakgrundskontroller och att den har ett omvänt skaderekvisit. Det är angeläget att värna om personers integritet.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen Västerbotten uppmuntrar att det ställs högre krav gällande personssäkerhet kopplat till den samhällsviktiga verksamheten för kritiska verksamhetsutövare. Dock ser Länsstyrelsen Västerbotten utmaningar med flera bedömningsnivåer av personssäkerhetsnivå. Därför ser länsstyrelsen gärna att förhållandet mellan personsäkerhetsnivån enligt CER-direktivet och säkerhetsskyddets krav förtydligas och konkretiseras i föreskrifter. Gränsdragningen mellan regelverken är mycket viktig att tydliggöra.

Länsstyrelsen Västerbotten vill framföra betydelsen av att ha ett ensat och gemensamt språkbruk och en gemensam förståelse för relevanta begrepp för att lättare tolka kravställningar och implementera regelverken i den dagliga verksamheten. Detta är grundläggande. Samtidigt vill Länsstyrelsen Västerbotten framhålla vikten av inte fastna i detaljer vid implementering av nya regelverk, utan i stället arbeta målstyrt för att smidigare kunna uppfylla krav och efterleva regelverken. Det bör undvikas att skapa isolerade processer för uppfyllnad, utan i stället ha en systemsyn på sin verksamhet och ta fram lämpliga målsättningar för att nå kravuppfyllnad via verksamhetens ofta redan befintliga processer. Men förutom detta vill Länsstyrelsen Västerbotten också framhålla lärandet som en viktig framgångsfaktor. Att införa nya regelverk handlar om framför allt en lärandeprocess för verksamheten, som det måste ges utrymme för.

Länsstyrelsen Västerbotten vill avslutningsvis skicka med detta som ingångvärde vid bland annat framtagning av föreskrifter men också till de kommande tillsynsmyndigheterna – med ett stöd, samarbete och fokus på det övergripande syftet så kommer vi på ett bra sätt kunna bidra till ett mer motståndskraftigt samhälle.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Lars Lustig med informationssäkerhetssamordnare Sandra Jonsson som föredragande.